

พฤติกรรมกรรมการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 ของประชาชนในจังหวัดสุราษฎร์ธานี

กฤษฎา พรรณราย *

นิติ มณีกาญจน์ *

(วันรับบทความ: 2 กันยายน 2563/ วันแก้ไขบทความ: 2 กุมภาพันธ์ 2564/ วันตอบรับบทความ: 15 กุมภาพันธ์ 2564)

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่องพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 ของประชาชนในจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาบรรยากาศการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป ในปี พ.ศ. 2562 ของจังหวัดสุราษฎร์ธานี 2) เพื่อศึกษาความเคลื่อนไหวและพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง 3) เพื่อศึกษาบทบาทของหน่วยงานภาครัฐและองค์กรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง 4) เพื่อศึกษาการเปลี่ยนพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชน 5) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้ทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง 6) เพื่อศึกษาการย้ายพรรคการเมือง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจ โดยใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ ได้แก่ การสำรวจทบทวนเอกสาร การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และใช้การสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญจากผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งในทุกเขตเลือกตั้ง ผลการศึกษาพบว่า 1) ผู้ลงสมัครมีเป็นจำนวนมาก ซึ่งเป็นผลจากการไม่ได้เลือกตั้งเป็นเวลานานและการใช้ระบบเลือกตั้งแบบจัดสรรปันส่วนผสม แต่ไม่ได้มีบรรยากาศการแข่งขันที่รุนแรง 2) วิธีการหาเสียงของผู้ลงสมัครไม่เปลี่ยนจากเดิม พบการใช้สื่อออนไลน์มาช่วยหาเสียง ไม่พบการโจมตีให้ร้ายระหว่างผู้สมัครด้วยกัน 3) เจ้าหน้าที่รัฐปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเป็นกลางและได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานอื่น ๆ 4) พฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนไม่เปลี่ยนไปจากเดิม ยังคงมีความนิยมต่อพรรคประชาธิปัตย์ 5) ประชาชนมีทัศนคติในเชิงลบต่อการใช้เงินซื้อเสียง แต่พบการจูงใจแบบอื่นที่ไม่ใช่ตัวเงินอยู่บ้าง 6) ประชาชนมองว่าการย้ายพรรคการเมืองและการส่งคนในตระกูลของนักการเมืองเก่าลงสมัครเป็นเรื่องปกติ และส่งผลดีเพราะทำให้ประชาชนมีทางเลือกมากขึ้น แต่ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจลงคะแนนมากที่สุดคือพรรคการเมือง ทั้งนี้ ข้อเสนอแนะคือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสร้างความเข้าใจในระบบการเลือกตั้งแบบใหม่แก่ประชาชนและควรมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดการเลือกตั้งให้มากกว่านี้

คำสำคัญ: พฤติกรรมการเมือง, การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป
เมื่อวันที่ 24 มีนาคม พ.ศ. 2562, จังหวัดสุราษฎร์ธานี

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์และวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี

Election Behavior B.E. 2562 of People in Surat Thani Province

Gridsada Pannarai^{*}
Niti Maneekarn^{*}

(Received Date: September 2, 2020, Revised Date: February 2, 2021, Accepted Date: February 15, 2021)

Abstract

This article presents a study of electoral behaviors in the 2019 Thailand general election in Surat Thani province. The objectives were (1) to study of political climate in the 2019 Thailand general election in Surat Thani province; (2) to study of political movements and political behavior of candidates; (3) to study roles of state departments and other organizations in the election; (4) to study changes of people's political behaviors; (5) to study the use of election campaign resources; (6) to study candidates who have switched political parties and factors that affected people's decision-making. This study was qualitative research using methods of documentary study, participant and non-participant observation, in-depth interview by accidental sampling from six election zones. The research revealed the following (1) There are many candidates because election was not held for a long time and the impact of mixed member apportionment election system, however, the contest among candidates was not severe. (2) Election campaign methods were not different from previous elections except more use of social media and candidates from different parties did not disparage or blame each other. (3) State officers were neutral and collaborated with other organizations properly. (4) Political behavior of people in Surat Thani Province have not been changed from previous elections, and voters continued to admire the Democratic Party. (5) People have a negative attitude toward candidates who used financial fraud, however, some non-monetary incentives for election fraud were found. (6) People think that candidates who have switched political parties and those who are part of political dynasties are acceptable because their new party makes more choices for people, however, the factor that most affected people's decision-making is political party. The study suggested that public agencies should make people more understand about new election system and use more information technology in election management.

Keywords: Political Behavior, 2019 General Election, Surat Thani Province

^{*} Assistant Professor, Ph.D., Faculty of Liberal Arts and Management Sciences, Prince of Songkla University, Surat thani campus.

บทนำ

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไปเมื่อวันที่ 24 มีนาคม พ.ศ. 2562 เป็นการเลือกตั้งที่เกิดขึ้นภายหลังจากที่ประเทศไทยว่างเว้นจากการเลือกตั้งเป็นระยะเวลายาวนานถึง 8 ปี อีกทั้งเป็นการเลือกตั้งที่เกิดในห้วงเวลาแห่งการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางอำนาจและสถาบันการเมืองของไทยอย่างที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน ดังจะพบว่าในช่วงก่อนการเลือกตั้งรัฐบาลในขณะนั้น ได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญอีก 3 ฉบับได้แก่ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. 2560 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561 ซึ่งบรรดากฎหมายเหล่านี้ในฐานะโครงสร้างทางการเมืองแบบใหม่ได้ส่งผลให้การเลือกตั้งในปี พ.ศ. 2562 นั้นแตกต่างจากการเลือกตั้งที่ผ่านมาตั้งแต่หลังปี พ.ศ. 2544 โดยสิ้นเชิง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของระบบการเลือกตั้ง ตัวอย่างเช่น การเลือกแบบบัตรใบเดียว การนับคะแนนแบบจัดสรรปันส่วนผสม การกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับมาตรการในการจัดการเลือกตั้งเงื่อนไขใหม่เกี่ยวกับการจัดตั้งพรรคการเมือง หน้าที่และสถานภาพของสมาชิกพรรคการเมือง และคณะกรรมการบริหารพรรค การกำหนดอัตราค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งของพรรคการเมือง และวิธีการหาเสียงเลือกตั้งของพรรคการเมือง การกำหนดบทลงโทษของพรรคการเมืองไว้สูงมาก เป็นต้น

เชกเช่นเดียวกับพฤติกรรมของตัวกระทำทางการเมืองต่าง ๆ ในระบบการเมืองของไทยก็มีความเปลี่ยนแปลงอย่างมากเช่นกัน แม้ว่าในช่วงก่อนการเลือกตั้งจะมีการจำกัดการแสดงออกทางการเมืองของพรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ แต่ปรากฏว่าหลายกลุ่มก็ประสบความสำเร็จในการสร้างความเป็นสถาบันทางการเมืองให้กับกลุ่มตนเองจนพัฒนาไปเป็นพรรคการเมืองได้ในที่สุด เช่น กลุ่มคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กปปส.) ที่นำโดยนายสุเทพ เทือกสุบรรณ ได้พัฒนาไปเป็นพรรคพลังประชาชนไทย กลุ่มของนายไพบูลย์ นิติตะวัน ได้พัฒนาไปเป็นพรรคประชาชนปฏิรูป กลุ่มที่เกิดขึ้นจากการรวมตัวกันของ 4 รัฐมนตรีในรัฐบาลขณะนั้น ได้พัฒนาไปเป็น พรรคพลังประชารัฐ ตลอดจนมีกลุ่มนักกิจกรรมทางสังคมที่มีความสนใจจะทำงานทางการเมือง เช่น กลุ่มของนายธนธร จีรังเรืองกิจ และนายปิยบุตร แสงกนกกุล ที่ได้พัฒนาไปเป็นพรรคอนาคตใหม่ นอกจากนี้ยังพบว่าการประกาศเปลี่ยนอุดมการณ์เพื่อย้ายพรรคการเมืองของนักการเมืองอีกหลายคน เช่น นายสุรพันธุ์ อัดถาวงค์, นายนคร มาฉิม, นายประดิษฐ์ ภัทรประสิทธิ์ เป็นต้น

ภายใต้บรรยากาศแห่งการเปลี่ยนแปลงทั้งในเชิงโครงสร้าง สถาบัน และพฤติกรรมของตัวกระทำทางการเมืองดังกล่าว การเลือกตั้งที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2562 จึงเป็นการเลือกตั้งที่มีความน่าสนใจเป็นอย่างมาก การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาไปที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งเป็นจังหวัดขนาดใหญ่ทั้งในเชิงพื้นที่และจำนวนประชากรของภาคใต้ และเป็นฐานที่มั่นสำคัญของพรรคประชาธิปัตย์ ดังจะพบว่าในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไปครั้งก่อนหน้านี้ (พ.ศ. 2554) พรรคประชาธิปัตย์ ภายใต้กลุ่มตระกูลการเมืองเดิม ได้รับชัยชนะในทุกเขตเลือกตั้งอย่างไรก็ตาม ก่อนเหตุการณ์การรัฐประหาร เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 ได้เกิดภาพความแตกแยกภายในพรรค โดยผู้ที่แยกตัวออกมาเคลื่อนไหวทางการเมืองและต่อมามีการยกระดับ

โดยจัดตั้งเป็นพรรคการเมืองใหม่นั้นถือเป็นบุคคลสำคัญทางการเมืองในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้วยเหตุดังกล่าว การเลือกตั้งในพื้นที่นี้จึงเป็นการเผชิญหน้ากันระหว่างพรรคประชาธิปัตย์ที่เป็นเจ้าของพื้นที่เดิมกับพรรคการเมืองใหม่ที่มีบุคคลสำคัญในการเคลื่อนไหวทางการเมืองและเคยสังกัดในพรรคประชาธิปัตย์มาก่อน นอกจากนี้แล้ว ยังมีพรรคการเมืองและผู้สมัครหน้าใหม่อีกเป็นจำนวนมากที่เข้าร่วมในการแข่งขันทางการเมืองภายใต้กติกาและโครงสร้างทางการเมืองแบบใหม่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยเรื่องพฤติกรรมทางการเมือง พ.ศ. 2562 ของประชาชนในจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีทั้งสิ้น 6 ประการ ได้แก่ 1) เพื่อศึกษาบรรยากาศการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไปในปี พ.ศ. 2562 ของจังหวัดสุราษฎร์ธานี 2) เพื่อศึกษาความเคลื่อนไหวและพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง 3) เพื่อศึกษาบทบาทของหน่วยงานภาครัฐและองค์กรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง 4) เพื่อศึกษาการเปลี่ยนพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชน 5) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้ทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง และ 6) เพื่อศึกษาการย้ายพรรคการเมือง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจ

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัยด้านพื้นที่ ได้แก่ พื้นที่เลือกตั้งทั้ง 6 เขตเลือกตั้งในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ขอบเขตของการศึกษาด้านเวลา ได้แก่ การศึกษาตั้งแต่ช่วงก่อนการเลือกตั้ง ช่วงระหว่างการมีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้มีการเลือกตั้ง วันเลือกตั้ง จนถึงประมาณ 1 เดือน ภายหลังจากคณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศรับรองผลการเลือกตั้งอย่างเป็นทางการในจังหวัดสุราษฎร์ธานี และขอบเขตของการวิจัยด้านประชากร ได้แก่ ผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง หน่วยงานภาครัฐ บริษัทเอกชน องค์กรอิสระ องค์กรสาธารณะ สื่อมวลชน และองค์กรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งในเขตจังหวัดสุราษฎร์ธานี ตลอดจนความตื่นตัวสนใจ การเข้ามีส่วนร่วม และพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชน

ทฤษฎีและกรอบแนวคิดการวิจัย

1. แนวคิดความสำคัญของการเลือกตั้งต่อประชาธิปไตย

การเลือกตั้งเป็นกระบวนการในการมอบอำนาจหรืออำណัติจากประชาชนไปยังตัวแทนเพื่อให้กระทำการหรือตัดสินใจทางสาธารณะในนามของประชาชน ซึ่งเป็นผลจากการอุบัติขึ้นของแนวคิดอำนาจอธิปไตยของปวงชน ส่งผลให้อำนาจและความชอบธรรมที่เคยตกอยู่ในมือของชนชั้นนำได้เคลื่อนย้ายมาสู่มือของประชาชน เมื่อเป็นเช่นนั้น ประชาชนย่อมมีสิทธิในการปกครองตนเองและสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจการต่าง ๆ ของรัฐได้ ซึ่งก็คือรากฐานของระบบประชาธิปไตย อย่างไรก็ตาม ในระบบประชาธิปไตยสมัยใหม่หรือประชาธิปไตยแบบตัวแทน ประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยอาจจะไม่ได้เข้าไปใช้อำนาจอธิปไตยของตนในการปกครองรัฐได้โดยตรง ด้วยสาเหตุหลายประการ เช่น สภาพของสังคมสมัยใหม่นั้นมีความซับซ้อน ประชากรมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ความเชื่อและวัฒนธรรมของประชากรมีความหลากหลาย การจะให้ประชาชนทุกคน

เข้ามาใช้อำนาจอธิปไตยในการปกครองโดยตรงคงเป็นไปได้ยากยิ่งและอาจไม่เกิดประโยชน์มากนัก ประกอบกับในสังคมสมัยใหม่นั้น คนแต่ละคนถูกแบ่งแยกให้ทำหน้าที่หรือประกอบอาชีพที่แตกต่างกันไป ส่งผลให้บุคคล ๆ หนึ่งมีความชำนาญเฉพาะในหน้าที่หรืออาชีพของตนเท่านั้น หากจะให้ประชาชนทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมอาจจะทำให้การตัดสินใจในเรื่องสาธารณะที่ตนมิได้มีความชำนาญเกิดปัญหาได้ เป็นต้น

ดังนั้นแล้ว การสร้างระบบการเลือกตั้งเพื่อเลือกตัวแทนของประชาชนจึงเป็นทางออกที่ดีที่สุดในระบบประชาธิปไตยสมัยใหม่ เพราะย่อมจะมีผู้ที่ก่อตั้งพรรคการเมือง คัดเลือกผู้ลงสมัครที่มีความรู้ความสามารถด้านการเมือง เศรษฐกิจ หรือการบริหารกิจการบ้านเมือง ส่งผลให้บุคคลเหล่านี้มีความชำนาญเฉพาะด้านการบริหารบ้านเมืองไปด้วย และทำให้การดำเนินงานทางการเมืองจึงมีประสิทธิภาพมากกว่า นอกจากนี้แล้ว การเลือกตั้งตัวแทนยังเป็นการลดการปะทะและความวุ่นวาย เพราะหากปล่อยให้ประชาชนทุกคนสามารถมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่แล้ว บางครั้งประชาชนแต่ละคนหรือแต่ละกลุ่มอาจจะมีแนวคิดที่ตรงกันข้ามหรือผลประโยชน์ที่แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง การจะควบคุมประชาชนเหล่านี้ให้สามารถพูดคุยหรือบริหารปกครองประเทศโดยความเรียบร้อยย่อมจะทำได้ยาก เหตุนี้เอง การเลือกผู้แทนของประชาชนจึงเป็นทางออกที่มีประสิทธิภาพ เพราะสามารถควบคุมได้ง่ายกว่า เกิดเสถียรภาพ และสามารถพูดคุยสื่อสารกันได้มากกว่า ดังนั้น การเลือกตั้งจึงเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้ในระบบประชาธิปไตยสมัยใหม่

นักคิดหลายท่านได้สนับสนุนแนวคิดประชาธิปไตยแบบตัวแทนที่มีการเลือกตั้งมากกว่าประชาธิปไตยทางตรง อย่างเช่น James Madison ที่ได้วิจารณ์การเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนโดยตรง อย่างเช่นระบบประชาธิปไตยในกรุงเอเธนส์ สมัยกรีกโบราณ ว่าไม่สามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเขามองว่าสังคมการเมืองเช่นนั้นประกอบไปด้วยพลเมืองกลุ่มเล็กที่ได้ประชุมรวมตัวกันและทำหน้าที่ปกครองบ้านเมืองด้วยตนเอง แต่ผลสุดท้ายแล้ว ย่อมจะนำไปสู่ความไม่สามารถอดทนกันได้ เกิดความไม่ยุติธรรม และความไม่มั่นคง ในทางตรงกันข้าม เขากลับเห็นว่าประชาธิปไตยแบบตัวแทนจะเอาชนะปัญหาเหล่านั้นได้ และการที่รัฐมีผู้แทนของประชาชนย่อมเป็นกลไกหลักที่สามารถรวบรวมผลประโยชน์ของปัจเจกไว้ด้วยกันและปกป้องสิทธิของปัจเจกเหล่านั้นด้วย ในสภาวะของรัฐเช่นนั้น ความปลอดภัยของบุคคลและทรัพย์สินย่อมบังเกิดขึ้นได้และการเมืองจะถูกทำให้สอดคล้องกับความต้องการของรัฐอย่างแท้จริง (Cited in Held, 1955, p.10)

ฉะนั้น การอนุญาตให้คนมารวมตัวกันหรือการแสดงออกทางการเมืองในปริณทณสาธารณะแบบประชาธิปไตยบริสุทธิ์ในสมัยกรีกโบราณนั้นจึงถูกแทนที่ด้วยแนวคิดเรื่องสิทธิการเข้าร่วมทางการเมืองโดยกระบวนการเลือกตั้งตัวแทนและให้ตัวแทนดังกล่าวไปทำให้เจตจำนงร่วมของทุกคน (collective will) ปรากฏขึ้น กล่าวได้ว่า ประชาธิปไตยแบบตัวแทนนั้นได้กลายเป็นทั้งสิ่งที่สามารถตรวจสอบได้ เป็นสิ่งที่ไว้วางใจได้ และเป็นสิ่งที่เป็นไปได้จริงผ่านกระบวนการเลือกตั้ง ดังคำสรรเสริญของ James Mill ที่ว่า รูปแบบประชาธิปไตยแบบตัวแทนนั้นเป็นการค้นพบอันยิ่งใหญ่ของยุคสมัยใหม่ (the grand discovery of modern times) (Cited in Held, 1955, p.11)

2. แนวคิดพฤติกรรมการเลือกตั้ง (election behavior)

การศึกษาพฤติกรรมการเลือกตั้งหมายถึงการศึกษาพฤติกรรมของผู้ที่ออกมาลงคะแนนเสียงเลือกตั้งและความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมทางการเมืองกับผลการเลือกตั้ง โดยมีเป้าหมายที่จะแสวงหารูปแบบของการลงคะแนนเสียงของคนกลุ่มต่าง ๆ หรือในภาพรวมของทั้งประเทศ นอกจากนี้ การศึกษาพฤติกรรมการเลือกตั้ง ยังนิยมทำในเชิงเปรียบเทียบเพื่อชี้ให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมอีกด้วย ทั้งนี้ อาจแบ่งแนวทางการอธิบายถึงพฤติกรรมการเลือกตั้งได้เป็น 2 แนวทางหลัก คือ การอธิบายจากปัจจัยภายนอก และการอธิบายจากปัจจัยภายใน

2.1 การอธิบายจากปัจจัยภายนอก

แนวทางนี้เชื่อว่าการตัดสินใจลงคะแนนเป็นผลมาจากปัจจัยหรือเงื่อนไขภายนอกที่ส่งผลต่อทัศนคติ วิธีคิด วิธีชีวิต ของผู้ลงคะแนนเป็นอย่างมาก ประกอบกับปัจจัยภายนอกดังกล่าวยังเป็นสิ่งที่ผู้ลงคะแนนไม่สามารถกำหนดหรือเปลี่ยนแปลงได้ง่ายนัก เช่น ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ช่วงอายุ เป็นต้น โดยสามารถแบ่งการอธิบายออกเป็น 2 แนวทางย่อย ได้แก่

2.1.1 การอธิบายโดยใช้สถานะทางเศรษฐกิจและสังคม

แนวทางนี้อธิบายว่าการกระทำของปัจเจกบุคคลตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของปัจจัยภายนอกด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยมีสมมติฐานว่าพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงของคนแต่ละคนย่อมได้รับอิทธิพลจากสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของบุคคลคนนั้น โดยมีงานชิ้นสำคัญของ Charles E. Merriam และ Harold F. Gosnell ยืนยันข้อสรุปดังกล่าว กล่าวคือ คนที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมใกล้เคียงกันจะมีทัศนคติความคิดเห็นทางการเมืองใกล้เคียงกันด้วย ทำให้การลงคะแนนเสียงของพวกเขาเป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยตัวแปรที่แนวทางนี้ใช้ในการศึกษาอธิบายได้แก่ เพศ เชื้อชาติ ระดับการศึกษา ระดับรายได้ อาชีพ ถิ่นที่อยู่อาศัย ช่วงอายุ (อ้างถึงใน รัชกรณ นภาพรพิพัฒน์, 2534, น. 21) เป็นต้น

2.1.2 การอธิบายโดยใช้สถาบันและกฎหมาย

แนวทางนี้ให้ความสำคัญกับเงื่อนไขภายนอกที่มากำหนดพฤติกรรมของปัจเจกบุคคล เช่นกัน หากแต่ระบุลงไปว่าเป็นเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องกับการสถาบันทางการเมืองและกฎหมาย กล่าวคือ มีสมมติฐานว่าการปฏิบัติการและการทำหน้าที่ของสถาบันทางการเมืองและกฎหมายย่อมส่งผลต่อพฤติกรรมการเลือกตั้งของประชาชน ทั้งนี้เพราะสถาบันทางการเมืองและกฎหมายนั้นมีสภาพบังคับ (ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ) ตัวอย่างเช่น รัฐธรรมนูญ กฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้ง บทบาทของผู้จัดการเลือกตั้ง บทบาทของรัฐบาล คำตัดสินของศาลรัฐธรรมนูญ การทำหน้าที่ของพรรคการเมือง รูปแบบของระบบการเลือกตั้ง กติกาในการหาเสียง เป็นต้น

2.2 การอธิบายด้วยปัจจัยภายใน

แนวทางการอธิบายนี้เชื่อว่าการตัดสินใจลงคะแนนเป็นผลจากปัจจัยหรือเงื่อนไขที่เกิดขึ้นภายในตัวผู้ลงคะแนนเอง โดยผู้ลงคะแนนแต่ละคนนั้นเมื่อรับรู้ข้อมูลต่าง ๆ แล้วสามารถคิดวิเคราะห์ เปรียบเทียบ ตัดสินใจเลือกได้ด้วยตัวเอง ซึ่งการตัดสินใจดังกล่าวส่วนหนึ่งอาจเป็นผลมาจากแรงจูงใจหรือสิ่งเร้าบางอย่างก็ได้ โดยปัจจัยภายในนั้นอาจจะเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ง่าย เช่น สภาพอารมณ์ แรงจูงใจ สิ่งเร้า เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ปัจจัยภายในบางอย่างก็เป็นสิ่งที่ค่อนข้างมีความคงที่และสามารถใช้อธิบายถึงพฤติกรรมการลงคะแนนได้อย่างเหมาะสม เช่น บุคลิกภาพ ความเชื่อ อุดมการณ์ เป็นต้น โดยสามารถแบ่งการอธิบายออกเป็น 2 แนวทางย่อย ได้แก่

2.2.1 สำนักจิตวิทยาสังคม

แนวทางนี้อธิบายพฤติกรรม การเลือกตั้ง โดยให้ความสำคัญกับปัจจัยภายใน เริ่มต้นจาก นักวิจัยในมหาวิทยาลัยมิชิแกน อย่าง Angus Campbell Phillip E. Converse Warren Miller David E. Stokes ได้คัดค้านแนวทางของสำนักชิคาโกที่เน้นการอธิบายโดยอาศัยปัจจัยภายนอก ข้อโต้แย้งหลักของพวกเขา คือ ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม เป็นสิ่งที่ค่อนข้างเสถียรและเปลี่ยนแปลงได้ช้า นั่นหมายความว่า หากพฤติกรรม การเลือกตั้ง ขึ้นกับปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมจริง พฤติกรรม การลงคะแนนของ คน ก็จะต้องคงที่หรืออยู่ในรูปแบบเดิมหรืออย่างน้อยก็ต้องเปลี่ยนแปลงอย่างช้า ๆ แต่ในโลกของความเป็นจริง ผลคะแนนการเลือกตั้งประธานาธิบดีกลับเปลี่ยนแปลงไปมาอย่างรวดเร็ว ทั้ง ๆ ที่สถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของคนอเมริกันไม่ได้เปลี่ยนแปลงไปมากนัก (Neimi & Weisberg, 1984, p.12) ฉะนั้น สำนักนี้จึงใช้แนวทางการอธิบายใหม่ว่า ปัจจัยทางจิตวิทยาต่างหากที่เป็นตัวกำหนดพฤติกรรม การเลือกตั้งของ คน โดยใช้องค์ความรู้ด้านจิตวิทยา สังคม มาอธิบาย ตัวอย่างของปัจจัยทางจิตวิทยาที่สำนักนี้ใช้ศึกษา เช่น ความผูกพันต่อพรรคการเมือง ความโน้มเอียงในนโยบายหาเสียงแบบใดแบบหนึ่งอยู่ก่อนแล้ว ความชื่นชอบหรือผูกพันในตัวผู้สมัครลักษณะใดลักษณะหนึ่งอยู่ก่อนแล้ว เป็นต้น

2.2.2 สำนักทางเลือกสาธารณะ

สำนักทางเลือกสาธารณะเป็นแนวทางการอธิบายพฤติกรรม การเลือกตั้งของประชาชน โดยใช้แนวคิดทางด้านการตลาดหรือทางเศรษฐศาสตร์ มาทำความเข้าใจ โดยมีสมมติฐานเบื้องต้นว่า กิจกรรมการเลือกตั้งที่เกิดขึ้นไม่ต่างจากกิจกรรมการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าในตลาดมากนัก พรรคการเมืองเป็นผู้ผลิตสินค้า (นโยบายที่ใช้ในการหาเสียง) ประชาชนเป็นผู้เลือกบริโภคสินค้าของพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่ง (ลงคะแนนเสียงให้) โดยการใช้ดุลพินิจในการเลือกของประชาชนนั้นมักจะอยู่บนฐานของการคิดคำนึงถึงประโยชน์ที่ตัวเองจะได้รับโดยการใช้เหตุผล ในการคำนวณหรือเปรียบเทียบหรือประมวลผล ทั้งนี้ ทฤษฎีที่ถูกนำมาใช้อธิบายถึงพฤติกรรมทางการเมืองตามแนวทางนี้เป็นอย่างมากคือทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ว่าด้วยการกระทำทางการเมือง ในระบอบประชาธิปไตย (An Economic Theory of Democracy) ของ Anthony Downs

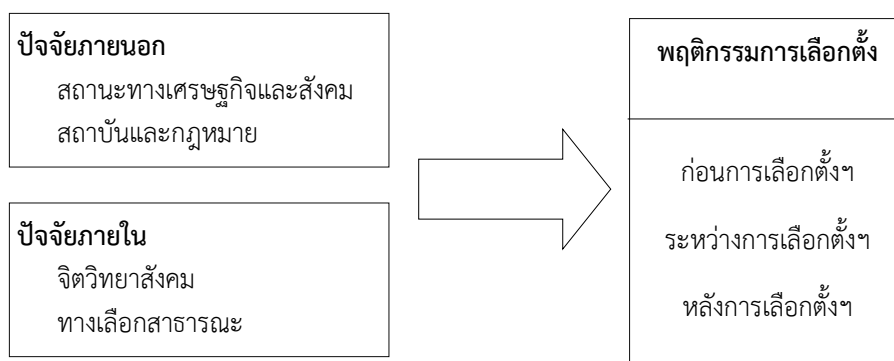
ทั้งนี้ Downs ได้เสนอสัจพจน์ (axioms) ที่ใช้สำหรับอธิบายพฤติกรรมของตัวกระทำต่าง ๆ ในตลาดแห่งการเลือกตั้งว่า “...ความจริงแล้ว ที่พรรคการเมืองสร้างนโยบายขึ้นมาและรับใช้กลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ ก็เพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจรัฐมากกว่า ดังนั้น หน้าที่ของพรรคการเมืองที่เราพบเห็นทั่วไป นั่นคือ การสร้างนโยบายและผลักดันนโยบายให้ได้รับการปฏิบัติเมื่อตนเองได้เป็นพรรครัฐบาลนั้น จึงเป็นเพียงผลพลอยได้ของการสนองเป้าหมายส่วนตัวของผู้คนเหล่านั้น (a byproduct of their private motive) อันเป็นเรื่องของการได้มาซึ่งรายได้, อำนาจ และความมีอภิสิทธิ์ต่าง ๆ ในฐานะผู้กุมอำนาจรัฐ” (Downs, 1957, p.137)

ในส่วน of ประชาชน Downs มองว่าผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งเป็นผู้ที่มีเหตุผล และคำนึงถึงประโยชน์ของตนเอง ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งจะพิจารณาว่าการลงคะแนนเสียงให้กับพรรคการเมืองหรือผู้สมัครคนใดคนหนึ่งนั้นทำให้รรถประโยชน์ที่เขาได้รับนั้นเพิ่มมากขึ้นหรือไม่ หรือในบางครั้งเขาได้กล่าวว่าผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งจะพิจารณาว่าการเลือกพรรคการเมืองหรือผู้สมัครคนใดที่จะทำให้เขาได้ผลตอบแทนมากที่สุด (Downs, 1957, p.138) เขากล่าวว่าสำหรับ

นักทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์มักจะมองว่าการตัดสินใจใด ๆ ของมนุษย์จะทำได้ด้วยความคิดที่มีเหตุผล (rational minds) ซึ่งความคิดดังกล่าวจะช่วยในการทำนายหรือคาดการณ์พฤติกรรมของคนได้ นักเศรษฐศาสตร์จึงต้องพยายามทำความเข้าใจว่าพฤติกรรมใดที่จะเกิดขึ้น (Downs, 1957, p.4)

ในกรณีของการเลือกตั้ง Downs อธิบายว่า สำหรับผู้ออกเสียงที่มีเหตุผล พวกเขาจะคำนวณถึงอรรถประโยชน์ที่จะได้ กล่าวคือ เมื่อคนๆ หนึ่งไปลงคะแนน นั้นหมายความว่า เขากำลังตัดสินใจเลือกรัฐบาลที่จะปกครองเขาไปจนกว่าจะมีการเลือกตั้งครั้งต่อไป ดังนั้น เขาจะทำการตัดสินใจโดยการเปรียบเทียบถึงการทำงานในอนาคตที่เขาคาดหวังไว้จากพรรคการเมืองทั้งสอง แต่ถ้าเขามีเหตุผลมากพอ เขาย่อมจะรู้ว่าไม่มีพรรคการเมืองใดที่สามารถจะทำทุกอย่างตามที่ได้หาเสียงไว้ ดังนั้น เขาจึงไม่สามารถเปรียบเทียบคำปราศรัยหรือนโยบายที่ใช้หาเสียงของทั้งสองพรรคได้อย่างเต็มที่ แต่เขาจะต้องประมาณไว้ในใจของตนเองว่าแต่ละพรรคจะทำได้จริงแค่ไหนหากได้อยู่ในอำนาจ (Downs, 1957, p.39)

จากแนวคิดที่ได้กล่าวไปข้างต้น สามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษาวิจัย (conceptual framework) ได้ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการศึกษา

การศึกษาวิจัยเรื่องพฤติกรรมทางการเมือง พ.ศ. 2562 ของประชาชนในจังหวัดสุราษฎร์ธานี อาศัยวิธีการศึกษาเชิงคุณภาพเป็นเครื่องมือสำคัญ อันประกอบไปด้วยแนวทางดังนี้

1. การศึกษาจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ตัวอย่างเช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง พ.ศ. 2560 อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง และบทบาทของพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 รวมไปถึงข้อมูลเชิงพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี เช่น ข้อมูลประชากร ข้อมูลพรรคการเมืองที่มีผู้สมัครรับเลือกตั้งในการเลือกตั้งปัจจุบัน และการเลือกตั้งในอดีต และผลการเลือกตั้งย้อนหลัง เป็นต้น

2. การสัมภาษณ์อย่างเจาะลึกในประเด็นที่เกี่ยวข้อง โดยมีการลงพื้นที่เพื่อสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งต่าง ๆ เช่น รองผู้ว่าราชการจังหวัดสุราษฎร์ธานี ผู้อำนวยการเลือกตั้งประจำจังหวัดสุราษฎร์ธานี (ผอ.กต.จว.) ภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเลือกตั้ง เป็นต้น

3. การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม โดยเป็นการสังเกต บันทึก และวิเคราะห์บรรยากาศการเลือกตั้ง พฤติกรรมทางการเมืองของผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง บทบาทของหน่วยงานภาครัฐ บริษัทเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เข้ามามีบทบาทเกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พฤติกรรมของประชาชน ในช่วงก่อนการเลือกตั้ง วันเลือกตั้ง และช่วงหลังจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

นอกจากวิธีการศึกษาข้างต้นแล้ว การวิจัยครั้งนี้ยังได้ทำการศึกษาภาคสนามโดยการลงพื้นที่เพื่อสัมภาษณ์ผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้ง 6 เขต จำนวนเขตละ 10 คน ทั้งในช่วงก่อนที่จะมีการเลือกตั้งในวันเลือกตั้งฯ และหลังจากการเลือกตั้งฯเสร็จสิ้นแล้ว ดังนั้น กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ในการวิจัยครั้งนี้จึงมีจำนวนทั้งสิ้น 180 คน โดยผู้วิจัยได้ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง 3 ชุด ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ก่อนการเลือกตั้งฯ แบบสัมภาษณ์ในวันเลือกตั้งฯ และแบบสัมภาษณ์หลังวันเลือกตั้งฯ

สำหรับวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างนั้น ผู้วิจัยใช้การเลือกแบบบังเอิญ (accidental sampling) โดยสุ่มประชากรที่ต้องการศึกษาแบบบังเอิญ ไม่ได้มีการเจาะจง แต่เป็นการทำตามความสะดวกแก่เวลาและสถานที่อันเนื่องมาจากข้อจำกัดของการวิจัย 2 ประการ คือ หนึ่ง ระยะเวลาการเลือกตั้งเป็นเพียงช่วงเวลาสั้น และสอง คือ ความสะดวกใจของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีความยินดีที่จะให้ข้อมูลกับผู้วิจัย อันเนื่องมาจากเรื่องการเลือกตั้งนั้นเป็นเรื่องการตัดสินใจส่วนบุคคล ขณะเดียวกันก็คำนึงถึงเงื่อนไขของสถานการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองในระดับชาติที่อาจส่งผลกระทบต่อ การแสดงท่าทีต่อการเลือกตั้งในระดับพื้นที่ด้วย

ผลการศึกษา

1) ด้านบรรยากาศทางการเมืองและการเคลื่อนไหวทางการเมือง

สำหรับการเลือกตั้งในปี พ.ศ. 2562 ในพื้นที่ของจังหวัดสุราษฎร์ธานีนั้นมีพรรคการเมืองส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นจำนวนมาก (มีพรรคการเมืองลงเลือกตั้งในพื้นที่ทั้งหมด 40 พรรคและมีผู้สมัครที่ไม่ถูกตัดสิทธิ์ในการลงสมัครรวมทุกเขตจำนวน 205 คน) ทั้งนี้ก็เนื่องจากตามโครงสร้างทางการเมืองใหม่นั้นการจัดตั้งพรรคการเมืองไม่ได้มีความยุ่งยากมากนัก สนามการเลือกตั้งถูกปิดกั้นมาเป็นเวลานาน และระบบเลือกตั้งแบบจัดสรรปันส่วนผสมจึงให้พรรคการเมืองแต่ละพรรคพยายามจะเก็บคะแนนจากตัวแทนของพรรคทั่วประเทศ เพราะทุกคะแนนจะถูกนำมาคำนวณในระบบบัญชีรายชื่อของพรรค การเลือกตั้งในจังหวัดสุราษฎร์ธานีครั้งนี้ จึงมีทั้งพรรคเก่าแก่และพรรคที่จัดตั้งขึ้นใหม่ส่งผู้สมัครลงแข่งขันเป็นจำนวนมาก ทำให้คาดการณ์ได้ว่าบรรยากาศการรณรงค์หาเสียงน่าจะมีการเข้มข้นมากกว่าครั้งที่ผ่านๆ มา และที่สำคัญอย่างยิ่งคือความเคลื่อนไหวของนายสุเทพ เทือกสุบรรณ อดีตเลขาธิการพรรคประชาธิปัตย์และแกนนำคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กปปส.) ที่ได้รวมก่อตั้งพรรครวมพลังประชาชาติไทยขึ้น

และพรรครวมพลังประชาชนไทยเองก็ได้ส่งคนในตระกูลเทือกสุบรรณลงสมัครรับเลือกตั้งในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานีในหลายเขต ไม่ว่าจะเป็นนายธานี เทือกสุบรรณ นายเชน เทือกสุบรรณ นายภูมิ เทือกสุบรรณ ในขณะที่พรรคประชาธิปัตย์ ในฐานะพรรคเก่าแก่ที่ได้รับความนิยมไว้วางใจจากประชาชนในพื้นที่ก็ส่งผู้สมัครลงครบทุกเขตเลือกตั้งเช่นกัน

เมื่อพิจารณาจากตัวผู้สมัครรับเลือกตั้งและจำนวนพรรคแล้วอาจจะมองได้ว่าปัจจัยดังกล่าวย่อมจะส่งให้บรรยากาศการแข่งขันหาเสียงและการเคลื่อนไหวในทางการเมืองของจังหวัดสุราษฎร์ธานีเป็นไปอย่างเข้มข้น แต่จากการลงพื้นที่และการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องทั้ง 6 เขตเลือกตั้ง โดยภาพรวมถือว่ากิจกรรมทางการเมืองที่เกิดขึ้นในช่วงก่อนวันเลือกตั้ง วันเลือกตั้ง และหลังวันเลือกตั้งเป็นไปโดยความสงบเรียบร้อย โดยเฉพาะบรรยากาศก่อนการหาเสียงเลือกตั้งนั้นค่อนข้างเป็นไปอย่างอิสระ ไม่มีการข่มขู่คุกคาม ไม่มีการใช้อิทธิพลเพื่อประโยชน์ทางการเมือง ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ในทุกเขตเลือกตั้งให้ข้อมูลว่าไม่พบการสร้างความกดดันจากกลุ่มการเมืองใด ๆ ไม่มีการฟ้องร้องระหว่างพรรคการเมืองหรือระหว่างตัวผู้สมัคร การไปแจ้งความเรื่องทำลายแผ่นป้ายหาเสียงนั้นพบเพียงแค่กรณีเดียวเท่านั้น

2) ด้านความเคลื่อนไหวและพฤติกรรมของผู้สมัคร

สำหรับรูปแบบการหาเสียงของผู้สมัครแต่ละพรรค ผู้ให้สัมภาษณ์ทุกคนให้ข้อมูลตรงกันว่า การเลือกตั้งครั้งนี้ ผู้สมัครลงพื้นที่เข้าหาประชาชนโดยตรงมากกว่าครั้งก่อนๆ ทั้งผู้สมัครเดิมและผู้สมัครหน้าใหม่ โดยในการลงพื้นที่นั้นบางพรรคการเมืองจะมีทั้งตัวผู้สมัครและแกนนำคนสำคัญของพรรคลงไปพบปะพูดคุยกับประชาชนด้วย และนอกจากการพบปะกับประชาชนโดยตรงแล้ว ผู้สมัครของแต่ละพรรคก็ได้ใช้รูปแบบวิธีหาเสียงไม่แตกต่างจากเดิมมากนัก กล่าวคือ การใช้รถแห่ ใบปลิว แผ่นป้าย การปราศรัย อย่างไรก็ตาม วิธีการที่เพิ่มเข้ามาและแตกต่างจากการหาเสียงในการเลือกตั้งครั้งก่อน ๆ คือ การหาเสียงโดยใช้สื่อดิจิทัลที่เรียกว่า Social Media ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ในทุกเขตเลือกตั้งได้พบเห็นวิธีการหาเสียงรูปแบบใหม่นี้

จากการสัมภาษณ์ผู้มีสิทธิเลือกตั้งพบว่า การรับรู้ข้อมูลของผู้สมัครสามารถแบ่งเป็น 2 แนวทาง คือ แบบดั้งเดิม (ออฟไลน์) และแบบใหม่ (ออนไลน์) ในการหาเสียงแบบดั้งเดิมพบว่า ผู้สมัครนิยมใช้วิธีเดินพบปะกับประชาชนตามบ้านเรือนหรือที่สาธารณะมากที่สุด รองลงมาคือการใช้รถแห่ และการติดป้ายหาเสียง ส่วนในการหาเสียงแบบใหม่ (ออนไลน์) พบว่าผู้สมัครนิยมใช้การหาเสียงผ่านแอปพลิเคชัน Facebook มากที่สุด และตามมาด้วยแอปพลิเคชัน Line ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ใหม่ที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อนในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี นอกจากนี้ยังพบว่า มีการเผยแพร่คลิปวิดีโอบางคลิปโดยเป็นการจงใจเผยแพร่ในช่วงเวลาที่ใกล้กับวันเลือกตั้งเพื่อหวังผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของผลคะแนนอีกด้วย (ประเวศ ไทยประยูร, สัมภาษณ์, 4 มิ.ย. 2562)

ส่วนการหาเสียงโดยใช้เวทีในการปราศรัยใหญ่ของแต่ละพรรค (ซึ่งเป็นรูปแบบการหาเสียงที่มีการนำบุคคลสำคัญของพรรคมาพบปะกับประชาชนและเป็นรูปแบบการหาเสียงที่สามารถระดมคนให้มารวมกันมากที่สุด) นั้น มีข้อที่น่าสังเกตดังนี้ ประการแรก พรรคการเมืองที่จัดเวทีปราศรัยใหญ่ในพื้นที่สำคัญของจังหวัดสุราษฎร์ธานี เช่น อำเภอเกาะสมุย อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี อำเภอท่าฉาง มีจำนวนไม่กีพรรคการเมือง ได้แก่ พรรคประชาธิปัตย์ พรรครวมพลังประชาชาติไทย พรรคอนาคตใหม่

พรรคพลังท้องถิ่นไทย ซึ่งอาจจะมองได้ว่าหลายพรรคการเมืองพอจะทราบว่าการแข่งขันเอาชนะเพื่อจะได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเป็นเรื่องยาก จึงเพียงแค่หวังจะเก็บคะแนนสำหรับระบบบัญชีรายชื่อเพียงเท่านั้น ประการที่สอง การปราศรัยใหญ่ของพรรคการเมืองข้างต้นไม่ปรากฏว่ามีการโจมตีผู้สมัครในเขตจังหวัดสุราษฎร์ธานีของพรรคอื่นแต่อย่างใด แต่จะโจมตีไปที่พรรคการเมือง หัวหน้าพรรคการเมือง นโยบายที่ใช้หาเสียงของพรรคการเมือง หรือ ท่าทีทางการเมืองของหัวหน้าพรรค ตัวอย่างเช่น นายสุเทพ เทือกสุบรรณ ได้กล่าวโจมตีหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ในกรณีที่นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ประกาศไม่สนับสนุน พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรี หรือ การที่นายอภิสิทธิ์ได้กล่าวว่าพรรคพลังประชาชนได้ลอกเลียนแบบนโยบายของพรรคประชาธิปัตย์ หรือ นายธนาธร จึงรุ่งเรืองกิจ แห่งพรรคอนาคตใหม่ได้กล่าวโจมตีการรัฐประหารและการสืบทอดอำนาจของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) เป็นต้น แต่จะพบว่าไม่มีการกล่าวโจมตีตัวผู้สมัครในพื้นที่หรือในเขตเลือกตั้งของจังหวัดสุราษฎร์ธานีด้วยตนเอง แม้แต่การจัดประชุมวิสัยทัศน์และนโยบายของผู้สมัครแต่ละพรรค (debate) ก็มีเพียงไม่กี่ครั้ง ดังนั้น จึงจะเห็นภาพชัดเจนว่าผู้สมัครลงรับเลือกตั้งในพื้นที่สุราษฎร์ธานีนั้นพยายามที่จะหลีกเลี่ยงและไม่ปะทะกันโดยตรง

3) ด้านบทบาทของหน่วยงานภาครัฐ เอกชน องค์กรสาธารณะ

จากการสังเกตการณ์และการสัมภาษณ์ประชาชนในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่าในทุกเขตเลือกตั้ง เจ้าหน้าที่รัฐในหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งวางตัวเป็นกลางและปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างดี จากข้อมูลของผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่าทางหน่วยงานได้มีการเตรียมการตั้งแต่ช่วงก่อนการเลือกตั้ง โดยเฉพาะการทำความเข้าใจในเรื่องข้อกฎหมายกับเจ้าหน้าที่รัฐและพรรคการเมืองต่าง ๆ นอกจากนี้ได้มีการประชาสัมพันธ์เรื่องการเลือกตั้งกับประชาชนในพื้นที่โดยตรง การประชาสัมพันธ์ทางสถานีวิทยุ สถานีโทรทัศน์ รวมถึงการสร้างศูนย์ส่งเสริมประชาธิปไตยระดับตำบล มีการเชิญฝ่ายการเมืองมาให้ความรู้ในเรื่องการป้องกันการทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง โดยประเด็นที่ฝ่ายการเมืองให้ความสนใจมากที่สุดคือการยื่นและคำนวณบัญชีค่าใช้จ่าย ขนาดของแผ่นป้ายหาเสียง โปสเตอร์ จำนวนผู้ช่วยหาเสียงต่อผู้สมัครหนึ่งคน รวมถึงการใช้สื่อในลักษณะต่าง ๆ นอกจากนี้ การขอความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ ก็ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี (ศรีณยู อาทิตยศรีณูยากร, สัมภาษณ์, 4 มิ.ย. 2562) ส่วนเจ้าหน้าที่รัฐในหน่วยงานอื่น เช่น ข้าราชการระดับอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน นั้นจากการสังเกตการณ์และสัมภาษณ์ในพื้นที่ทั้ง 6 เขตเลือกตั้งพบว่าเจ้าหน้าที่ทุกคนวางตัวเป็นกลางไม่ได้แสดงท่าทีสนับสนุนพรรคใดหรือผู้สมัครท่านใดและไม่ได้ชักจูงโน้มน้าวประชาชนให้เลือกผู้สมัครคนใดเป็นพิเศษ

ในกรณีการทำหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำแต่ละเขตนั้น พบว่าเป็นไปโดยความเรียบร้อย การปิดประกาศรายชื่อผู้สมัคร ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง มีความครบถ้วน สามารถมองเห็นได้ชัดเจน มีการแสดงหีบบัตรเลือกตั้งให้ให้เห็นว่าเป็นหีบเปล่าและเป็นหีบที่มีความโปร่งใสมองเห็นภายในได้ ระหว่างการเลือกตั้งได้มีการปิดล็อกหีบไว้อย่างเรียบร้อย การจัดคูหาเลือกตั้งจัดได้อย่างเหมาะสม สถานที่สามารถค้นหาได้ง่าย มีการจัดลำดับการให้บริการแก่ประชาชนอย่างเทียม

และมีการปกปิดการลงคะแนนเสียงของผู้ใช้สิทธิ์เลือกตั้งให้เป็นไปโดยตรงและลับ ในวันที่มีการจัดการเลือกตั้งได้มีเจ้าหน้าที่ประจำหน่วยเลือกตั้งที่เพียงพอต่อการอำนวยความสะดวกให้กับประชาชน มีการแสดงตัวที่เห็นได้ชัดเจน และแสดงท่าทีที่เหมาะสมต่อประชาชนผู้มาใช้สิทธิ์เลือกตั้ง นอกจากนี้ยังมีการสร้างเครือข่ายกับบุคลากรจากองค์กรอื่นเพื่อช่วยในการจัดการเลือกตั้ง เช่น ตำรวจ ทหาร สถานศึกษา นักศึกษาวิชาทหาร มาช่วยอำนวยความสะดวกและบริการ

4) ด้านการเปลี่ยนพฤติกรรมทางการเมือง แบบแผนพฤติกรรมของประชาชน/กลุ่มการเมือง ประชาชนในจังหวัดสุราษฎร์ธานียังคงมีกระแสนิยมในพรรคประชาธิปัตย์ และความนิยมในพรรคการเมืองนั้นเองที่เป็นปัจจัยซึ่งส่งอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นอย่างมาก ภาพลักษณ์ของอดีตนายกรัฐมนตรีอย่าง นายชวน หลีกภัย หรือแม้กระทั่ง นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ในขณะนั้น ได้เป็นเสมือนสัญลักษณ์ของพรรคประชาธิปัตย์ไปแล้ว ฉะนั้น เมื่อนักการเมืองทั้งสองยังคงได้รับการเอื้อถึง และการยอมรับในแง่ของความซื่อสัตย์และไว้วางใจได้ก็ส่งผลให้ภาพลักษณ์ของพรรคประชาธิปัตย์ ถูกมองในทางที่ดีตามไปด้วย

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์พบว่าประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งส่วนใหญ่ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ให้ความสำคัญกับความมีชื่อเสียงของพรรคการเมือง ความเก่าแก่ของพรรคการเมือง เนื่องจากพรรคเคยมีการสร้างผลงานที่ดีไว้ในอดีต (มีเพียงสองเขตคือเขตเลือกตั้งที่ 2 และเขตเลือกตั้งที่ 3 ที่ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ไม่ได้ให้ความสำคัญกับความเก่าแก่และชื่อเสียงของพรรคการเมืองมากนัก) ซึ่งก็สอดคล้องกับประเด็นการสัมภาษณ์ในเรื่องการให้ความสนใจกับพรรคการเมืองใหม่ ๆ และผู้สมัครหน้าใหม่ กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 6 เขตเลือกตั้งในจังหวัดสุราษฎร์ธานีส่วนใหญ่ไม่คอยให้ความสำคัญกับความเป็นคนหน้าใหม่ หรือการเป็นพรรคการเมืองใหม่ โดยเหตุผลหลักคือไม่มีความเชื่อมั่นในพรรคนั้น ๆ เนื่องจากไม่เคยเห็นผลงานมาก่อน

สำหรับพฤติกรรมในการซื้อสิทธิขายเสียงนั้น พบว่าในจังหวัดสุราษฎร์ธานีไม่มีการร้องเรียนหรือการกล่าวหาในเรื่องการซื้อเสียงแต่อย่างใด ในขณะที่การจูงใจในรูปแบบอื่น (ที่ไม่ได้เป็นการใช้เงินเพื่อซื้อเสียง) นั้น อาจจะส่งผลต่อการตัดสินใจลงคะแนนอยู่บ้างสำหรับบางเขตเลือกตั้ง กล่าวคือ ในเขตเลือกตั้งที่ 1 เขตเลือกตั้งที่ 2 และเขตเลือกตั้งที่ 6 ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ระบุว่า การอุปถัมภ์ช่วยเหลือของผู้สมัครที่มีต่อตนเองหรือญาติพี่น้องไม่มีผลต่อการตัดสินใจเลือก แต่ในเขตเลือกตั้งที่ 3 และเขตเลือกตั้งที่ 4 ผู้ให้สัมภาษณ์จำนวนหนึ่งระบุว่า การอุปถัมภ์ช่วยเหลือของผู้สมัครส่งผลต่อการตัดสินใจลงคะแนนเสียงให้ผู้สมัครท่านนั้น ส่วนในเขตเลือกตั้งที่ 5 พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เห็นตรงกันว่าหากได้รับการอุปถัมภ์จากผู้สมัครท่านใดก็จะเลือกผู้สมัครท่านนั้นเนื่องจากการตอบแทนบุญคุณ

5) ด้านการใช้ทรัพยากร การใช้เงิน ในการหาเสียงเลือกตั้ง

สำหรับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานีนั้น พบว่าไม่นิยมการใช้จ่ายเงินซื้อเสียง วิธีการหาเสียงที่นิยมอย่างมากคือการลงพื้นที่พบปะประชาชนในลักษณะการเคาะประตูบ้าน การร่วมกิจกรรมทางสังคม นักการเมืองจะใช้โอกาสทั้งที่เป็นงานส่วนรวม

หรืองานส่วนบุคคลในการเปิดตัวและแสดงตัวต่อสาธารณชนหรือการทำให้เจ้าภาพรู้สึกเป็นเกียรติ และทำให้งานเกิดความสำคัญขึ้น เป็นต้น จากการเก็บข้อมูลพบว่าไม่มีผู้ให้สัมภาษณ์คนใดให้ข้อมูลว่าได้รับเงินจากผู้สมัครหรือหัวคะแนน แต่จะพบเห็นผู้สมัครไปร่วมงานสำคัญหรืองานสังคมนามากกว่า นอกจากนี้ ผู้ให้สัมภาษณ์ทุกคนทั้ง 6 เขตเลือกตั้งในจังหวัดสุราษฎร์ธานียังมีทัศนคติเชิงลบต่อการใช้จ่ายเงินในการซื้อเสียงอย่างเห็นได้ชัด ส่วนใหญ่เห็นว่าการเริ่มต้นด้วยการทุจริตย่อมจะคาดการณ์ได้ว่าผู้สมัครคนนั้นจะต้องทุจริตต่อไปในอนาคตอย่างแน่นอน โดยผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าหากเจอสถานการณ์ดังกล่าวจะไม่รับเงินจากหัวคะแนนหรือผู้สมัครอย่างเด็ดขาด และทุกคนเห็นตรงกันว่า การใช้เงินจูงใจเพื่อให้ลงคะแนนเสียงนั้นไม่มีผลต่อการตัดสินใจของตนอย่างแน่นอน

6) ด้านการเปลี่ยนพรรค การเปลี่ยนหัว ป้ายที่ใช้ในการตัดสินใจเลือก

สำหรับประเด็นการย้ายพรรคการเมืองของผู้สมัครที่เคยสังกัดพรรคการเมืองอื่นมาก่อน ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ในทุกเขตเลือกตั้งเห็นว่าการย้ายพรรคเป็นเรื่องปกติและอาจจะเป็นผลดีคือทำให้ประชาชนมีทางเลือกเพิ่มมากขึ้นด้วย เช่นเดียวกับการผลักดันให้ลูก หลาน คู่สมรส หรือญาติพี่น้องลงสมัครรับเลือกตั้งอันเป็นลักษณะของการสร้างตระกูลการเมือง ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่มองว่าเป็นเรื่องปกติและเป็นสิ่งที่ดี เพราะได้นำประสบการณ์จากรุ่นหนึ่งส่งต่อไปอีกรุ่นหนึ่ง รวมทั้งเป็นการรักษาฐานเสียงให้มั่นคงยิ่งขึ้น ซึ่งในแง่หนึ่ง สามารถมองได้ว่าผู้สมัครที่สังกัดตระกูลการเมืองในจังหวัดสุราษฎร์ธานีจะมีความได้เปรียบผู้สมัครคนอื่นหรือผู้สมัครหน้าใหม่อยู่พอสมควร

ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งของประชาชน จากการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 6 เขตเลือกตั้งในจังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า อันดับแรกคือ พรรคการเมืองที่ชอบ ตัวอย่างเช่น จากการสัมภาษณ์ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ 1 ต่อคำถามที่ว่า “สำหรับท่าน อะไรสำคัญกว่า ระหว่างพรรคการเมืองกับตัวผู้สมัคร เพราะอะไร?” พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับพรรคการเมืองมากกว่าตัวบุคคลอย่างเห็นได้ชัด โดยให้เหตุผลว่าเนื่องจากพรรคการเมืองเป็นที่สร้างนโยบายในการหาเสียง พรรคการเมืองเป็นที่กำหนดของอุดมการณ์ และพรรคการเมืองดำเนินการทางการเมืองมาอย่างยาวนาน (ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ 1, สัมภาษณ์, 15 มกราคม 2562) ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งของประชาชนลำดับรองลงมา ได้แก่ ตัวผู้สมัคร ความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้สมัครกับผู้ลงคะแนนหรือญาติมิตรของผู้ลงคะแนน และระดับการศึกษาของผู้สมัคร

สำหรับลักษณะการตัดสินใจของประชาชนพบว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งส่วนใหญ่ตัดสินใจด้วยตัวเอง มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่มีการปรึกษาคณะในครอบครัว นอกจากนี้ ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ยังให้ข้อมูลว่าได้ตัดสินใจไว้ก่อนล่วงหน้าระยะหนึ่งแล้ว บางคนตัดสินใจตั้งแต่ผู้สมัครออกหาเสียง ขณะที่บางคนตัดสินใจตั้งแต่ทราบว่าจะมีการจัดให้มีการเลือกตั้ง โดยให้เหตุผลว่าเนื่องจากมีพรรคการเมืองที่ชอบอยู่แล้ว และจากการสัมภาษณ์เพิ่มเติมพบว่า เมื่อได้ตัดสินใจไปแล้วแทบจะไม่มีเปลี่ยนแปลงการตัดสินใจนั้นอีกเลย

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ในด้านบรรยากาศและการเคลื่อนไหวทางการเมือง วิเคราะห์ได้ว่าผู้สมัครลงรับเลือกตั้งครั้งนี้ย่อมทราบดีว่าในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานีนั้นพรรคประชาธิปัตย์ได้ครองพื้นที่มาค่อนข้างยาวนานและมีตระกูลการเมืองจำนวนไม่กี่ตระกูลได้สร้างฐานเสียงเอาไว้ค่อนข้างแน่นหนาแล้ว การสร้างบรรยากาศที่เป็นปฏิปักษ์ของผู้สมัครหน้าใหม่กับเจ้าของพื้นที่เดิมจึงไม่ใช่สิ่งที่จะเกิดประโยชน์มากนัก ขณะเดียวกันการปะทะหรือฟ้องร้องกันระหว่างพรรคประชาธิปัตย์กับพรรครวมพลังประชาชาติไทยก็ไม่ปรากฏ เนื่องจากบุคคลจากทั้งสองพรรคก็มีความรู้จักคุ้นเคยกันมาก่อน และอย่างไรเสียผู้สมัครหรือตระกูลของผู้สมัครจากทั้งสองพรรคก็ยังคงต้องอยู่ในพื้นที่ของจังหวัดสุราษฎร์ธานีต่อไป บรรยากาศการหาเสียงและการแข่งขันจึงเป็นลักษณะถ้อยทีถ้อยอาศัยมากกว่าการมุ่งโจมตีกันและไม่มีการใช้อิทธิพลของแต่ละฝ่ายกดดันซึ่งกันและกัน

ในด้านความเคลื่อนไหวและพฤติกรรมของผู้สมัคร ผู้สมัครนิยมลงพื้นที่เข้าหาประชาชนโดยตรง โดยในการลงพื้นที่นั้นอาจจะมีทั้งตัวผู้สมัครและแกนนำคนสำคัญของพรรคลงไปพบปะ ส่วนรูปแบบวิธีหาเสียงครั้งนี้ไม่แตกต่างจากเดิมมากนัก เช่น การใช้รถแห่ ป้ายหาเสียง เป็นต้น อย่างไรก็ตาม พบการหาเสียงโดยใช้สื่อดิจิทัล แต่ยังไม่แพร่หลายมากนัก โดยสาเหตุที่ผู้สมัครยังคงนิยมใช้แนวทางการหาเสียงแบบดั้งเดิม (ออฟไลน์) มากกว่าแบบใหม่ (ออนไลน์) นั้นอาจเป็นเพราะทราบถึงพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนที่ต้องการพบเจอกับตัวผู้สมัคร นอกจากนี้ยังเป็นวิธีการหาเสียงที่เคยใช้ได้ผลมาทุกครั้งในอดีต และที่สำคัญคือพรรคการเมืองและผู้สมัครอาจไม่มีความมั่นใจว่าการหาเสียงโดยรูปแบบออนไลน์นั้นทำได้มากนักเพียงใด ในรูปแบบไหนจึงจะไม่ขัดกับกฎระเบียบของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ในด้านบทบาทของหน่วยงานภาครัฐ เอกชน องค์กรสาธารณะ ในทุกเขตเลือกตั้งเจ้าหน้าที่รัฐในหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งวางตัวเป็นกลางและปฏิบัติหน้าที่ได้เป็นอย่างดี เนื่องมาจากมีการเตรียมการล่วงหน้าและมีประสบการณ์ในการจัดการเลือกตั้งคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดสุราษฎร์ธานีได้ทำการประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ โดยเฉพาะการสื่อสารลงไปในระดับตำบล มีการอบรมเจ้าหน้าที่ประจำหน่วยเลือกตั้ง การสร้างความร่วมมือกับองค์กรอื่นในการเข้ามาช่วยอำนวยความสะดวกและดูแลรักษาความเรียบร้อยในการเลือกตั้งครั้งนี้ ดังนั้น จึงไม่พบการร้องเรียนเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ที่ไม่เหมาะสม

ในด้านพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนและกลุ่มการเมือง จากข้อมูลข้างต้นวิเคราะห์ได้ว่าพฤติกรรมการตัดสินใจลงคะแนนเสียงของประชาชนในจังหวัดสุราษฎร์ธานีนั้นสามารถอธิบายได้ด้วยปัจจัยภายใน โดยเฉพาะตามแนวคิดของสำนักจิตวิทยาสังคม ทั้งนี้ปัจจัยทางด้านจิตวิทยาสังคมที่มีผลอย่างมากคือการให้ความสำคัญกับความเก่าแก่และการมีชื่อเสียงมาก่อนของพรรคการเมือง การตัดสินใจลงคะแนนจึงไม่ได้พิจารณาไปที่ตัวบุคคลแต่เพียงเท่านั้น แต่จะต้องมองไปถึงพรรคการเมืองที่บุคคลนั้นสังกัดด้วย ข้อค้นพบอีกอย่างที่น่าสนใจคือคำอธิบายดังกล่าวก็คือเมื่อสัมภาษณ์เกี่ยวกับนโยบายของแต่ละพรรคการเมือง พบว่าผู้ให้สัมภาษณ์ในทุกเขตเลือกตั้งให้ความสนใจนโยบายทางด้านเศรษฐกิจและมองว่าแทบทุกพรรคการเมืองมีนโยบายทางด้านเศรษฐกิจในลักษณะที่ใกล้เคียงกัน แต่สิ่งที่น่าสังเกตคือผู้ให้สัมภาษณ์สามารถจดจำ

นโยบายทางด้านเศรษฐกิจของพรรคการเมืองที่ตนเองชื่นชอบได้แต่ไม่สามารถจดจำนโยบายด้านเศรษฐกิจของพรรคอื่นได้ ซึ่งย่อมเป็นผลจากความนิยมชมชอบในพรรคการเมืองนั้นอยู่ก่อนแล้ว อาจกล่าวอีกอย่างได้ว่า การเปรียบเทียบนโยบายของแต่ละพรรคการเมืองเพื่อชั่งน้ำหนักและตัดสินใจเลือก (ในแบบที่สำนักทางเลือกสาธารณะได้อธิบายไว้) ไม่ได้ปรากฏให้เห็น เพราะแต่ละบุคคลไม่ได้รู้สึกว่ามีความแตกต่างในแง่ผลประโยชน์ที่ตนจะได้รับจากนโยบายของแต่ละพรรคการเมืองมากนัก เมื่อถึงคราวตัดสินใจเลือกประชาชนจะพิจารณาจากปัจจัยทางจิตวิทยาสังคมคือความนิยมในพรรคการเมืองเป็นหลัก

นอกจากนี้ ยังพบว่าความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ยังคงมีส่วนในการทำให้ผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งได้รับคะแนนเสียง แต่ปรากฏแค่เพียงบางเขตเลือกตั้งเท่านั้น ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะการเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคมที่ส่งผลกระทบต่อทัศนคติของประชาชนบางส่วน (โดยเฉพาะประชาชนในเขตเมือง) เช่น การไปศึกษาที่อื่น การเข้าทำงาน การเติบโตในหน้าที่การงาน การประกอบอาชีพ อาจจะได้ฟังพยานการเมืองหรือผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งมากเท่ากับคนรุ่นก่อน อีกทั้งคนรุ่นใหม่อาจรู้สึกถึงความก้าวหน้าในชีวิตของตนนั้นเป็นผลมาจากความพยายามหรือความสามารถของตนเองมากกว่าจะเป็นเพราะผู้อื่นอุปถัมภ์ช่วยเหลือ

จากการทบทวนงานวิจัยเรื่อง การศึกษาความเคลื่อนไหวทางการเมืองและพฤติกรรม การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2554 จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า พฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดสุราษฎร์ธานีในช่วงเวลาดังกล่าวไม่ได้แตกต่างจากพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดสุราษฎร์ธานีในช่วงเวลาของการเลือกตั้งในปี พ.ศ. 2562 นี้มากนัก กล่าวคือ ในการเลือกตั้งปี พ.ศ. 2554 พื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานีมีกระแสความนิยมของพรรคประชาธิปัตย์ และความนิยมในพรรคนี้เองเป็นปัจจัยที่ส่งอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในพื้นที่นี้ การเสนอภาพลักษณ์ของนายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรีคนแรกของคนภาคใต้ได้รับการตอบรับจากประชาชนในจังหวัดเป็นอย่างสูง แม้นายชวนจะไม่ได้เป็นหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์แล้วก็ตาม แต่ภาพของนายชวนได้กลายเป็นสัญลักษณ์ของความซื่อสัตย์ที่ประชาชนในพื้นที่ยังคงนิยม (ชวน เพชรแก้ว และคณะ, 2558, น. 105)

ในด้านการใช้ทรัพยากร การใช้จ่ายเงิน ในการหาเสียงเลือกตั้ง จะเห็นว่านับตั้งแต่อดีตจนกระทั่งปัจจุบัน การใช้เงินซื้อเสียงประชาชนในจังหวัดสุราษฎร์ธานีไม่ได้ผลมากนัก สอดคล้องกับการศึกษาเรื่อง นักการเมืองถิ่น จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่ได้มีการตั้งข้อสังเกตว่า นักการเมืองในจังหวัดสุราษฎร์ธานีมีกลวิธีการหาเสียงที่ไม่แตกต่างกันและไม่ค่อยใช้เงินในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งมากนัก (รุจน์จาลักษณ์รายา คณานุรักษ์, 2553, น.183) ทั้งนี้เพราะประชาชนมีทัศนคติเชิงลบต่อการรับเงิน ซึ่งการที่ประชาชนแสดงความไม่เห็นด้วยกับพฤติกรรมการใช้เงินของผู้สมัครเพื่อหวังผลประโยชน์ในการเลือกตั้งทั้ง ๆ ที่การเลือกตั้งครั้งนี้อยู่ในช่วงของสถานการณ์ทางเศรษฐกิจที่ไม่ค่อยดีนัก ราคาสินค้าเกษตรหลักของพื้นที่ (ยางพารา ปาล์มน้ำมัน) ก็มีราคาตกต่ำ อาจแสดงให้เห็นถึงทัศนคติบางประการของประชาชนในจังหวัดสุราษฎร์ธานี นั่นคือ ยังคงแยกระหว่างเรื่องปากท้องของตนเองกับเรื่องสาธารณะออกจากกัน (ไม่เอาผลประโยชน์เฉพาะหน้าของตนแลกกับความเสียหายของประเทศที่จะเกิดขึ้น) และยังมีค่านิยมว่าการเมืองในระดับชาตินั้นควรจะดำเนินไปอย่างมีคุณธรรมและ “คนดี” ควรจะได้เข้าไปบริหารประเทศ

ในด้านการเปลี่ยนพรรค การเปลี่ยนหัว ป้ายที่ใช้ในการตัดสินใจเลือก ผู้เลือกตั้งเห็นว่าการย้ายพรรคเป็นเรื่องปกติและอาจจะเป็นผลดีคือทำให้ประชาชนมีทางเลือกเพิ่มมากขึ้นด้วยการส่งคนในตระกูลลงรับสมัครเลือกตั้งก็เป็นเรื่องธรรมดาและอาจจะส่งผลดีในแง่ของการถ่ายทอดประสบการณ์ผ่านรุ่นก็เป็นได้ อย่างไรก็ตาม วิเคราะห์ได้ว่าประชาชนให้ความสำคัญกับพฤติกรรมของผู้สมัครน้อยกว่าการให้ความสำคัญต่อพรรคการเมือง ประกอบกับการตัดสินใจของประชาชนตั้งอยู่บนฐานการพิจารณาด้วยตัวของเขาเองมากกว่าถูกกำหนดโดยตำแหน่งแห่งที่ทางเศรษฐกิจและสังคมที่ตัวเขาสังกัดอยู่ โดยมีลักษณะเฉพาะที่ชัดเจนคือเป็นการตัดสินใจที่ไม่ได้อยู่บนหลักการตัดสินใจแบบเชิงเหตุผล (rational model) แต่เป็นการตัดสินใจที่มี “ความโน้มเอียง” บางอย่าง ซึ่งสอดคล้องกับคำอธิบายของสำนักจิตวิทยาสังคมในเรื่องความรู้สึกผูกพันกับพรรคการเมืองใด พรรคการเมืองหนึ่งอยู่ก่อนแล้ว ดังที่พบจากการสัมภาษณ์ว่าประชาชนได้ทำการตัดสินใจล่วงหน้ามานานแล้วว่าต้องการจะเลือกใคร อีกทั้งการตัดสินใจดังกล่าวก็นับตั้งแต่วันที่ได้ตัดสินใจไปแล้ว จวบจนกระทั่งวันเลือกตั้งแทบจะไม่มีมีการเปลี่ยนใจแต่อย่างใด ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความผูกพันต่อพรรคการเมืองที่มีความแนบแน่นเป็นอย่างมาก

ตารางที่ 1 ผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของจังหวัดสุราษฎร์ธานีในปี พ.ศ.2562

เขต/อำเภอ	ชื่อ-นามสกุล	พรรคการเมืองที่สังกัด
เขต 1	นายภานุ ศรีบุญยกาญจน์	พรรคประชาธิปัตย์
เขต 2	นายวิวรรธน์ นิลวชิรมณี	พรรคประชาธิปัตย์
เขต 3	นางสาวชิราภรณ์ กาญจนะ	พรรคประชาธิปัตย์
เขต 4	นายสมชาติ ประดิษฐ์พร	พรรคประชาธิปัตย์
เขต 5	นายสนิตย์ เลิศไกร	พรรคประชาธิปัตย์
เขต 6	นายธีรภัทร พริ้งศุลกะ	พรรคประชาธิปัตย์

ข้อเสนอแนะ

จากการสังเกตการณ์การเลือกตั้งและการสัมภาษณ์ต่อผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้งก่อนวันเลือกตั้ง ในวันเลือกตั้ง และหลังวันเลือกตั้ง รวมไปถึงข้อค้นพบจากการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยได้นำมาจัดทำเป็นข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ระบบการเลือกตั้งที่มีความเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมและความซับซ้อนของระบบการเลือกตั้งแบบใหม่ ส่งผลกระทบต่อการตัดสินใจและการเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งของประชาชนด้วย กล่าวคือ การที่ประชาชนไม่มีความรู้ความเข้าใจต่อระบบการเลือกตั้งแบบใหม่ อาจส่งผลให้ประชาชนเลือกที่จะตัดสินใจและเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งในรูปแบบเดิม เช่นเดียวกับการเลือกตั้งในครั้งที่ผ่านๆ มา ดังนั้น หน่วยงานภาครัฐที่ทำหน้าที่จัดการเลือกตั้งรวมถึงพรรคการเมืองและผู้สมัครควรจะสร้างความรู้และความเข้าใจกับประชาชนต่อระบบการเลือกตั้งแบบใหม่ให้มากกว่าเดิม

2. การจัดการเลือกตั้งในครั้งที่ผ่านมาผู้วิจัยพบว่าประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งต้องไปค้นหารายชื่อจากใบรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่หน้าคูหาเลือกตั้งและใช้เวลาในการค้นหาอยู่พอสมควร ดังนั้นหน่วยงานภาครัฐควรใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและระบบการสื่อสารที่ทำให้ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งสามารถค้นหารายชื่อตนเองก่อนเข้าคูหาเลือกตั้งเพื่อใช้สิทธิเลือกตั้งได้สะดวกขึ้น รวมถึงการใช้เทคโนโลยีในการรวบรวมและรายงานผลคะแนนด้วย

3. ในอนาคตควรจะมีการศึกษาเกี่ยวกับโอกาสและอุปสรรคของผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งหน้าใหม่และพรรคการเมืองใหม่ ๆ ที่ได้ส่งตัวแทนลงสมัครรับเลือกตั้งในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี ว่ามีแนวโน้มความเป็นไปได้ในการที่จะได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนในพื้นที่นี้น้อยกว่าแค่ไหน อะไรเป็นปัจจัยที่จะทำให้ประชาชนเปลี่ยนพฤติกรรมความนิยมจากพรรคการเมืองหนึ่งไปเป็นอีกพรรคการเมืองหนึ่ง และการทำงานของผู้สมัครหน้าใหม่และพรรคการเมืองใหม่ในพื้นที่ที่มีตระกูลการเมืองและพรรคการเมืองเดิมยึดครองอย่างเข้มแข็งและยาวนานจะเป็นไปในรูปแบบใด เป็นต้น

บรรณานุกรม

- ชวน เพชรแก้ว และคณะ. (2558). *การศึกษาความเคลื่อนไหวทางการเมืองและพฤติกรรมทางการเมืองเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2554: จังหวัดสุราษฎร์ธานี*. กรุงเทพฯ: สำนักวิจัยและพัฒนา, สถาบันพระปกเกล้า.
- รัชกรณ นภาพรพิพัฒน์. (2534). *แบบแผนการลงคะแนนเสียงชาวไทยเชื้อสายจีนในเขตชุมชนหนาแน่น เขต 2 กรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะรัฐศาสตร์, สาขาวิชาการปกครอง. กรุงเทพฯ.
- รุจน์จาลักษณ์รายา คณานุรักษ์. (2553). *นักการเมืองถิ่นจังหวัดสุราษฎร์ธานี*. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- Held, David. (1995). *Democracy and the Global Order: from the modern state to cosmopolitan governance*. Cambridge: Polity Press.
- Downs, Anthony. (1957). *An Economic Theory of Democracy*. New York: Harper & Row.
- Neimi, Richard G. & Weisberg, Herbert F. (1984). *Controversies in American Voting Behavior*. Washing D.C.: A Division of Congressional Quarterly Inc.

บทสัมภาษณ์

- ประเวศ ไทยประยูร. (2562, 4 มิถุนายน). รองผู้ว่าราชการจังหวัดสุราษฎร์ธานี ศูนย์ราชการจังหวัดสุราษฎร์ธานี. [บทสัมภาษณ์].
- ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ 1. (2562, 15 มกราคม). หมู่บ้านภูเก็ตการเคหะ, สุราษฎร์ธานี, แบบเครื่องมือวิจัยก่อนการเลือกตั้ง. [บทสัมภาษณ์].
- ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ 1-6. (2562, มกราคม-กุมภาพันธ์). เขตเลือกตั้งที่ 1-6, สุราษฎร์ธานี, แบบเครื่องมือวิจัยก่อนการเลือกตั้ง. [บทสัมภาษณ์].
- ศรัณยู อาทิตยศรีธัญการ. (2562, 4 มิถุนายน). ผู้อำนวยการคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดสุราษฎร์ธานี สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดสุราษฎร์ธานี. [บทสัมภาษณ์].